

De verantwoordelijkheid tot bescherming: een argument voor humanitaire interventie

Sven Biscop¹

Humanitaire interventie, in het kader van vredesondersteunende operaties begrepen als het gebruik van geweld om de burgerbevolking in een land te beschermen, geeft altijd aanleiding tot controverse. Wat zijn de werkelijke beweegredenen van de interventie - is het humanitaire geen dekmantel voor economische of andere belangen, die vaak zwaarder doorwegen? Is het gebruik van geweld echt noodzakelijk, zijn er geen andere wegen? Zijn de bereikte resultaten duurzaam? Verbetert de situatie door de interventie daadwerkelijk? Terechte vragen, die maken dat het instrument 'humanitaire interventie' heel omzichtig gebruikt moet worden. Anderzijds is het duidelijk dat sommige crisissituaties wel degelijk extern militair optreden vergen om bijvoorbeeld genocide te stoppen of te voorkomen. De notie 'verantwoordelijkheid tot bescherming', beter bekend als '*responsibility to protect*' of 'R2P', die kadert in de bredere benadering van menselijke veiligheid of *human security*, poogt een evenwicht te vinden tussen al deze afwegingen.

Human security: het individu staat centraal

De oorsprong van de *human security*-benadering wordt meestal gesitueerd in de edities 1993 en 1994 van het jaarlijkse Human Development Report van het UNDP, het ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties.² In deze benadering staat de veiligheid van het individu centraal in plaats van die van de staat en zijn grondgebied, zoals in het klassieke denken over veiligheid. De veiligheid van de staat wordt niet gezien als een doel op zich. In een dictatoriaal regime kan de staat immers zelf de grootste bedreiging voor de veiligheid van de bevolking betekenen. De veiligheid van de staat

¹ Sven Biscop is senior research fellow in het Koninklijk Instituut voor Internationale Betrekkingen (KIIB) te Brussel en professor Europese veiligheid aan de Universiteit Gent.

² COMMISSION ON HUMAN SECURITY, *Human security now*, New York, VN, 2003, 159 p. (www.humansecurity-chs.org/finalreport)

is enkel een middel om de veiligheid van elk individu te garanderen. Niet langer territoriale integriteit, maar menselijk leven en waardigheid zijn dan de sleutelwoorden.

Het centraal stellen van het individu leidt automatisch tot een breed veiligheidsbegrip, dat verder kijkt dan het louter militaire. Ook hongersnood en ziekten zijn bedreigingen voor het individu. Het UNDP onderscheidt niet minder dan zeven dimensies van veiligheid: economie, voedsel, gezondheid, milieu, persoonlijke levenssfeer, gemeenschap en politiek. Deze brede definitie maakte vooral in Azië opgang, met name in Japan, dat onder premier Keizo Obuchi (1998-2000) één van de voortrekkers van *human security* werd.³ Zo'n brede definitie is echter moeilijk hanteerbaar en laat zich niet makkelijk in een concreet beleid omzetten. Al deze dimensies in termen van veiligheid zien, verhoogt misschien hun belang in de ogen van regeringen, maar leidt ook tot vervaging van de grenzen tussen verschillende beleidsdomeinen. Armoede, HIV/aids en andere sociale en economische problemen zijn toch van een andere aard dan oorlog, terrorisme en proliferatie. Ze houden geen risico op geweld in en kunnen niet met militaire middelen bestreden worden. Het lijkt dan ook aangewezen de termen 'veiligheid' en 'bedreiging' te reserveren voor de dreiging van geweld ten aanzien van de fysieke veiligheid *van elk individu*. De belangrijke conceptuele vernieuwing die *human security* betekende, wordt dus wel degelijk geïncorporeerd in het veiligheidsbeleid. Dit is onder andere de visie van Canada, dat onder minister van Buitenlandse Zaken Lloyd Axworthy (1996-2000) eveneens een voortrekkersrol opnam op gebied van *human security*. Canada maakte onder andere van het Internationaal Strafhof, het verbod op anti-persoonsmijnen, de verspreiding van lichte wapens en kindsoldaten prioriteiten in zijn buitenlandse beleid.⁴

Het veiligheidsbeleid (*hard security* of *freedom from fear*) moet dan wel gezien worden als één integraal onderdeel van een veel omvattender buitenlands beleid, dat aandacht heeft voor de sociale (milieu, gezondheid, onderwijs), economische (*freedom from want*) en politieke (mensenrechten, de

3 Amitav ACHARYA, *Human security: east versus west*, in *International Journal*, n°56(3), 2001, p. 442-462.

4 Rob McCRAE en Don HUBERT (eds.), *Human security and the new diplomacy. Protecting people, promoting peace*, Montreal - Kingston, McGill-Queen's University Press, 2001.

rechtsstaat, politieke participatie) dimensies van het welzijn van het individu, en dat acties in al die sectoren op elkaar moet afstemmen.⁵ Het debat over deze geïntegreerde aanpak staat nu bovenaan de agenda van de internationale gemeenschap en is vooral sinds de Amerikaanse inval in Irak in 2003 in een stroomversnelling gekomen. De vraag is niet alleen hoe de multilaterale instellingen effectiever kunnen optreden tegen reële veiligheidsbedreigingen, waardoor het excuus voor unilaterale interventies wegvalt, maar ook hoe de andere dimensies collectief aangepakt kunnen worden. Deze laatste hebben voor een zeer groot deel van de wereldbevolking een veel directere impact op hun overleven. Eind 2003 richtte VN-secretaris-generaal Kofi Annan daartoe het *High-Level Panel on Threats, Challenges and Change* op, dat op 1 december 2004 zijn aanbevelingen voorstelde.⁶ Die vonden op 21 maart 2005 samen met andere voorstellen hun neerslag in een rapport van Kofi Annan zelf,⁷ ter voorbereiding van de Wereldtop in september 2005 ter evaluatie van de Millenniumverklaring, de VN-agenda voor de 21^e eeuw. Na het *High-Level Panel*, de secretaris-generaal en de Europese Veiligheidsstrategie - het overkoepelend document voor het buitenlandse beleid van de Europese Unie -⁸ pleit nu ook het Outcome Document van de Wereldtop voor een brede, geïntegreerde aanpak: “*We recognize that development, peace and security and human rights are interlinked and mutually reinforcing*”.⁹

Human security in de praktijk: R2P

Het is in deze context dat ‘*responsibility to protect*’ opnieuw op de agenda kwam. Opnieuw, want het concept was eigenlijk al in 2001 uitgewerkt door een ander eminent panel: de door Canada geïnspireerde *International Commission on Intervention and State Sovereignty (ICISS)*. Een belangrijke motivatie was de volkerenmoord in Rwanda, waar honderdduizenden stierven

5 Sven BISCOP, *The European Security Strategy - A global agenda for positive power*, Aldershot, Ashgate, 2005, 166 p.

6 *A more secure world: our shared responsibility*. Report of the High-Level Panel on Threats, Challenges and Change. (www.un.org/reform/highlevelpanel.html)

7 *In larger freedom - towards development, security and human rights for all*. Report of the Secretary-General for decision by Heads of State and Government in September 2005. (www.un.org/largerfreedom)

8 *A secure Europe in a better world*. European security strategy. 12 december 2003. (<http://ue.eu.int/uedocs/cm-sUpload/78367.pdf>)

9 *2005 World Summit Outcome*, General Assembly A/60/L.1.

terwijl de internationale gemeenschap onwillig was om in te grijpen. Het in december 2001 gepresenteerde ICISS-rapport kreeg echter niet de aandacht die het verdiende, deels omwille van de timing, zo kort na '9/11', deels omdat een aantal staten die tegen het rapport gekant waren de opname in de agenda van de Algemene Vergadering van de VN blokkeerden.¹⁰

R2P betekent dat wanneer een staat een ernstig kwaad voor zijn bevolking niet kan, of niet wil stoppen of voorkomen, het principe van niet-inmenging in de interne aangelegenheden van een staat vervalt, ten voordele van een 'verantwoordelijkheid tot bescherming' in hoofde van de internationale gemeenschap. Die verantwoordelijkheid, die plicht, impliceert, indien nodig, het gebruik van geweld of humanitaire interventie. De ICISS vermijdt de term 'humanitaire interventie' om verwarring te vermijden met humanitaire hulp of noodhulp (waarbij de logistieke ondersteuning vaak door militairen geleverd wordt). R2P werd door het *High-Level Panel* uitdrukkelijk erkend als '*emerging norm*'. Ook de secretaris-generaal sloot zich daar in zijn rapport bij aan. Op de Wereldtop werd het principe van R2P erkend: "[...] *we are prepared to take collective action, in a timely and decisive manner, through the Security Council, in accordance with the Charter, including Chapter VII, on a case-by-case basis and in cooperation with relevant regional organizations as appropriate, should peaceful means be inadequate and national authorities manifestly fail to protect their populations from genocide, war crimes, ethnic cleansing and crimes against humanity*".

Toch blijft R2P nog een gecontesteerd concept. Heel wat - vooral zuidelijke - landen vrezen misbruik om onder het mom van humanitaire interventie andere doeleinden na te streven. Deze vrees wordt natuurlijk gevoed door de inval in Irak. Heel wat autoritaire regimes vrezen uiteraard het eerste voorwerp van humanitaire interventie te worden. Opdat R2P tot een vaste norm zou kunnen uitgroeien, is het daarom belangrijk vast te leggen wie tot humanitaire interventie kan overgaan, en in welke gevallen.

¹⁰ *The responsibility to protect*. Report of the International Commission on Intervention and State Sovereignty. (www.iciss.ca)

Wie intervenueert?

In navolging van de ICISS, het *High-Level Panel* en de secretaris-generaal legt de Wereldtop de bevoegdheid om een interventie te mandateren bij de Veiligheidsraad. Deze bezit krachtens het VN-Handvest het monopolie op het gebruik van geweld, behalve in gevallen van zelfverdediging onder artikel 51. Hoewel R2P gezien kan worden als een inbreuk op het principe van niet-inmenging in de interne aangelegenheden van een staat, vereist de invoering ervan eigenlijk geen amendering van het Handvest. De notie 'bedreiging voor de internationale vrede en veiligheid', die de Veiligheidsraad toestaat om onder Hoofdstuk VII van het Handvest alle nodige maatregelen te nemen, inclusief gebruik van geweld, werd door de Raad de laatste jaren immers al fors uitgebreid. De Veiligheidsraad treedt nu al op in wat vroeger als interne aangelegenheden werd beschouwd, zoals humanitaire crisissen, en handelt ook preventief.

De moeilijke vraag, die door de Wereldtop niet beantwoord werd, is eerder of er een alternatief is voor de Veiligheidsraad indien die niet optreedt in gevallen waarin een aantal staten R2P inroepen. Het is duidelijk dat de Veiligheidsraad soms niet of laattijdig beslist, zoals destijds in Rwanda of, recenter in Darfur, waardoor vele onnodige slachtoffers vallen. De staten die deel uitmaken van de Raad, brengen niet altijd de politieke wil op om de nodige maatregelen te nemen of om de middelen ter beschikking te stellen om beslissingen effectief uit te voeren, tonen soms weinig belangstelling voor landen en regio's waar ze minder directe belangen hebben, willen economische belangen of een bevriend regime - hoe misdadig ook - beschermen, of vrezen zelf het voorwerp van interventie te kunnen worden als ze een precedent scheppen en actie mandateren. Men spreekt in zulke gevallen wel van een - uitgesproken of verwacht - 'onredelijk veto'. Welke veto's redelijk of onredelijk zijn, is echter niet objectief vast te stellen. Wellicht vond de Amerikaanse regering het verwachte Franse veto naar aanleiding van de vraag tot interventie in Irak ook onredelijk.

Toch werkte de ICISS een alternatief scenario uit voor gevallen waarin de Veiligheidsraad niet optreedt, hoewel de verantwoordelijkheid tot bescherming 'evident' (*obvious*) is. Maar ook dat criterium laat, behalve in de meest

extreme gevallen, een grote beoordelingsmarge toe. Indien de Veiligheidsraad, die hoe dan ook altijd gevat moet worden vooraleer actie wordt ondernomen, in zulke 'evidente' gevallen niet optreedt, ziet de ICISS twee mogelijkheden. De landen die van mening zijn dat actie nodig is, kunnen de Algemene Vergadering om een mandaat verzoeken onder de *Uniting for Peace*-procedure. Die bepaalt dat wanneer de Veiligheidsraad bij gebrek aan unanimititeit tussen de permanente leden niet optreedt, de Algemene Vergadering bij tweederde meerderheid de nodige maatregelen kan aanbevelen. De Algemene Vergadering kan dus enkel aanbevelingen tot de lidstaten richten, maar verschaft zo wel de nodige legaliteit en legitimiteit. De vraag is echter of deze procedure in een crisissituatie wel binnen een redelijke termijn doorlopen kan worden.

De tweede optie die de ICISS voorstelt, lijkt daarom praktischer: een regionale organisatie kan ingrijpen op voorwaarde dat ze achteraf de Veiligheidsraad om bevestiging verzoekt. Ook het *High-Level Panel* stelt dat in sommige dringende situaties regionale organisaties om een mandaat kunnen verzoeken na het begin van de operaties. Voor de ICISS kan een regionale organisatie zo'n initiatief alleen nemen binnen haar eigen geografische zone, waarin ze een zekere legitimiteit geniet, zelfs ten aanzien van niet-leden. De NAVO-interventie in Kosovo in 1999 is duidelijk de inspiratiebron voor dit scenario. Hoewel de interventie destijds gecontesteerd werd, was de tegenstand van landen buiten Europa uiteindelijk beperkt. Zolang de NAVO (of de EU) zich beperkt tot het Europese vasteland voelen andere landen zich niet aangesproken, al zag Rusland wel een mogelijk toepasbaar precedent op Tsjetsjenië. Een R2P-operatie zonder mandaat op een ander continent zou echter ongetwijfeld veel grotere weerstand oproepen. De geografische beperking moet ook duidelijk maken dat optreden zonder mandaat van de Veiligheidsraad de uitzondering moet blijven, net zoals Kosovo de uitzondering was die de regel bevestigt en geen precedent. Die beperking heeft echter ook een keerzijde: zolang regionale organisaties op andere continenten, met name in Afrika, minder mogelijkheden hebben om in te grijpen, betekent dat *de facto* dat slachtoffers daar minder kans hebben op een reddende interventie dan in Europa.¹¹

11 Marrack GOULDING, *Peacemonger*, Londen, John Murray, 2002, 400 p.

Dit toont aan dat er uiteindelijk geen perfecte uitweg is uit het dilemma dat ontstaat wanneer de Veiligheidsraad niet optreedt ondanks zware mensenrechtenschendingen. In ieder geval moet het principiële geweldsmonopolie van de Veiligheidsraad behouden blijven. Om pragmatische redenen kan men de alternatieve opties, die de ICISS voorstelt, in het achterhoofd houden. Strikt genomen is actie door een regionale organisatie natuurlijk niet conform het internationaal recht, omdat de Veiligheidsraad tijdelijk gepasseerd wordt. Het internationaal humanitair recht, met name de preambule tot de Aanvullende Protocolen van Genève, voorziet zelfs expliciet dat “geen enkele bepaling van dit Protocol of van de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 kan worden uitgelegd als rechtvaardiging van of machtiging tot enige daad van agressie of van enig ander gebruik van geweld, onverenigbaar met het Handvest van de Verenigde Naties”. Anderzijds kan men niet werkloos blijven toezien wanneer onschuldige burgers sterven.

Desondanks moet het algemene principe, een voorafgaand mandaat van de Veiligheidsraad, steeds benadrukt worden.¹² Wanneer men naderhand om een mandaat verzoekt, stelt men de Veiligheidsraad immers voor een *fait accompli*. De Raad heeft dan nog weinig andere keuze dan de operatie te bevestigen of minstens de gevolgen te aanvaarden en eventuele opvolgingsoperaties te mandateren. Hoe meer bovendien de nadruk gelegd wordt op de mogelijkheid om zonder mandaat op te treden, hoe minder sommigen geneigd zullen zijn om de Veiligheidsraad te vatten. Systematisch van de uitzonderingen uitgaan zou het collectieve veiligheidssysteem van de VN fataal ondergraven. Deze pragmatische houding lijkt ook die van de EU te zijn, die in haar veiligheidsstrategie de centrale rol van de VN en de Veiligheidsraad in het bijzonder benadrukt. Een werkgroep van het Amerikaanse Congres stelde echter in een rapport ter voorbereiding van de Wereldtop dat wanneer de Veiligheidsraad niet optreedt, staten zelf, individueel of collectief, moeten kunnen handelen (*retain the ability to act*).¹³

12 Tobias DEBIEL, *Souveränität verpflichtet: Spielregeln für den neuen Interventionismus*, in *Internationale Politik und Gesellschaft*, n°3, 2004, p. 61-81.

13 *American interests and UN reform*. Report of the Task Force on the United Nations, 2005.

Wanneer interveniëren?

Om de vrees voor misbruik tegen te gaan, legt de Wereldtop, zoals voorheen de ICISS, het *High-Level Panel* en de secretaris-generaal, de drempel voor het inroepen van R2P erg hoog. Het moet gaan om genocide, oorlogsmisdaden, etnische zuivering of misdaden tegen de menselijkheid. Hoewel elk op zich te betreuren, kan dus niet elk geval van mensenrechtenschending aanleiding geven tot humanitaire interventie. In die interpretatie zou het concept R2P nooit aanvaard kunnen worden door een meerderheid van de lidstaten van de VN. Maar het zou bovenal ook niet wenselijk én materieel onmogelijk zijn.

De ICISS werkte ook een aantal criteria uit die als toetsingskader kunnen fungeren om te beoordelen of in een bepaalde situatie een humanitaire interventie aangewezen is. Deze werden nadien overgenomen door het *High-Level Panel* als criteria voor het beoordelen van elke militaire interventie *tout court*:¹⁴

- 1 Ernst van de bedreiging: Is de bedreiging van een staat of van *human security* van die aard, en voldoende duidelijk en ernstig, om op het eerste gezicht het gebruik van militaire macht te rechtvaardigen? In het geval van interne bedreigingen: gaat het om feitelijke of imminente genocide of andere grootschalige moorden, om etnische zuivering of om ernstige inbreuken op het internationaal humanitair recht?
- 2 Geëigende doelstelling: Is het duidelijk dat de hoofddoelstelling van de voorgestelde militaire actie het stoppen of afwenden van de bedreiging in kwestie is, ongeacht de andere doelstellingen of motieven die kunnen spelen?
- 3 Ultiem middel (*last resort*): Is elke niet-militaire optie om de bedreiging in kwestie te beantwoorden onderzocht en kan men gerechtvaardigd aannemen dat andere middelen niet zullen slagen?
- 4 Proportionaliteit: Komen de schaal, de duur en de intensiteit van de voorgestelde militaire actie overeen met het minimum dat nodig is om de bedreiging in kwestie te beantwoorden?

¹⁴ Vertaling van de auteur.

5 Afweging van de consequenties: Is er een redelijke kans dat de militaire actie succesvol zal zijn in het beantwoorden van de bedreiging in kwestie, zonder dat de gevolgen van de actie erger zullen zijn dan de gevolgen van inactie?

Deze criteria zouden geen bindend kader vormen, maar fungeren gewoon als instrument ter bevordering van een doorzichtige en eenvormige besluitvorming en komen zodoende de legitimiteit van de genomen besluiten ten goede. Eerder dan in een resolutie van de Veiligheidsraad, zouden ze bijvoorbeeld door de Algemene Vergadering in een plechtige verklaring opgenomen kunnen worden. Dergelijke criteria zouden een drukingsmiddel kunnen zijn ten behoeve van het middenveld en de publieke opinie, die er de leden van de Veiligheidsraad op zou kunnen wijzen wanneer ze een situatie die er aan voldoet, onbeantwoord laten. Indien de besluitvormingsprocedure voorziet dat een aantal criteria systematisch gehanteerd moeten worden, is het moeilijker om kwesties te ontduiken of te omzwachtelen. Zelfs niet-bindende criteria zouden daarom een belangrijke impact kunnen hebben.¹⁵ Het idee om criteria te definiëren stuit echter op grote weerstand, onder andere vanwege de VS, die hierin een beknotting van de beleidsautonomie van de permanente leden zien. Op de Wereldtop werd het idee dan ook niet weerhouden.

Hoe interveniëren?

Militaire operaties in het kader van R2P, door een actor die uitgaat van het *human security*-concept en de vijf bovenvermelde criteria toepast, vergen ook een specifieke doctrine, d.w.z. een aangepaste wijze voor de uitvoering van operaties.¹⁶ Wie intervineert om mensenlevens te redden, kan zich wat eufemistisch *collateral damage* genoemd wordt - onnodige slachtoffers en schade - niet veroorloven. De gehanteerde doctrine moet dan ook niet alleen de politico-militaire strategie weerspiegelen, maar ook de normen en waarden van de samenleving die haar troepen uitzendt.¹⁷

15 Gareth EVANS, *When is it right to fight?*, in *Survival*, n° 46(3), 2004, p. 59-82.

16 Klaus NAUMANN, *The responsibility to protect - humanitarian intervention and the use of military force*, in *Canadian Military Journal*, Winter 2004-2005, p. 21-30.

17 Herfried MÜNKLER, *Angriff als beste Verteidigung? Sicherheitsdoktrinen in der asymmetrischen Konstellation*, in *Internationale Politik und Gesellschaft*, n°3, 2004, p. 22-37.

Een voorbeeld van de basisprincipes van zo'n doctrine werd geleverd door de *Study Group on Europe's Security Capabilities*. Hun rapport 'A Human Security Doctrine for Europe' werd in opdracht van Javier Solana, Hoge Verantwoordelijke voor het Buitenlandse en Veiligheidsbeleid van de EU en onder de leiding van prof. Mary Kaldor opgesteld.¹⁸ De nadruk, ook voor geweldsintensieve operaties, ligt op: de bescherming van de burgerbevolking; de nood om het gebruik van geweld zoveel mogelijk te beperken en doden, gewonden en materiële schade maximaal te vermijden, om geen weerstand tegen de humanitaire interventie te creëren; neutraal, 'politieel' optreden; maximale samenwerking met de lokale bevolking en het winnen van 'hearts and minds'. De studiegroep ziet het garanderen van *human security*, ook in landen buiten de EU, behalve als een morele ook uitdrukkelijk als een juridische verplichting. Zij verwijzen hierbij naar het VN-Handvest en vooral naar de diverse mensenrechtenverdragen waarbij de lidstaten van de EU partij zijn.

Deze aanpak is tegengesteld aan de zogenaamde *zéro mort*-attitude, waarbij bescherming van de eigen strijdkrachten (*force protection*) absolute voorrang krijgt en bepalend is voor het uitvoeren van de operaties, met onnodige slachtoffers en materiële vernietiging tot gevolg. De bombardementen vanop grote hoogte tijdens de Kosovo-campagne zijn daar een voorbeeld van, zoals de Britse generaal Sir Michael Rose benadrukt: "*In humanitarian warfare, the main political and military effort must be directed towards preserving the conditions of civil populations. It is clear that NATO's strategic planners entirely failed to understand this shift. They wrongly concentrated their resources on the destruction of the military capability of the Yugoslav forces, with disastrous results for the Kosovo Albanians*".¹⁹ In het kader van een R2P-operatie daarentegen is de rol van de uitgezonden strijdkrachten eerder vergelijkbaar met die van een politieman, wiens belangrijkste taak het net is anderen te beschermen, ook al is hij bereid daarvoor in extremis te doden. Dit is natuurlijk een evenwichtsoefening, tussen het beperken van de risico's voor de eigen troepen en het maximaal beschermen van de burgerbevolking, de reden waarom een R2P-operatie überhaupt plaatsvindt.

¹⁸ *A human security doctrine for Europe*. The Barcelona report of the Study Group on Europe's Security Capabilities, 2004. (www.lse.ac.uk/Depts/global/Human%20Security%20Report%20Full.pdf)

¹⁹ Michael ROSE, *Peacekeepers fight a better war than the bombers*, in *The Sunday Times*, 20 juni 1999.

De verantwoordelijkheid tot bescherming lijkt stilaan uit te groeien tot een algemeen aanvaarde norm. Voor de afdwingbaarheid van de mensenrechtenverdragen en van het internationaal humanitair recht is dat een welkome evolutie. R2P is géén recept voor ongelimiteerde interventies in alle hoeken van de wereld. Mensenrechtenschendingen zijn helaas al te veel verspreid om ze meteen allemaal te beëindigen. Recente operaties zoals in Afghanistan en Irak bewijzen bovendien dat enige gezonde scepsis ten opzichte van de effectiviteit van militaire interventie als instrument aangewezen is. Ook het belang van een duidelijke en omvattende strategie over wat er ná de interventie te doen staat, blijkt uit deze voorbeelden. Maar R2P is wel een manier om de internationale gemeenschap, vertegenwoordigd in de Veiligheidsraad, ertoe te brengen daar effectief in te grijpen, met gebruik van geweld indien nodig, waar de nood het hoogst is.

Ook nu de wereldgemeenschap op de Wereldtop het principe van R2P aanvaard heeft, moet de Veiligheidsraad, dit wil zeggen de lidstaten die op elk moment de Raad uitmaken, geval per geval beoordelen of optreden door de internationale gemeenschap, van welke aard ook, nodig is. Daar wringt natuurlijk het schoentje. De tergend aarzelende besluitvorming over de crisis in Darfur toont aan dat zelfs na het Rwanda-debacle staten niet altijd de politieke wil opbrengen om daadkrachtige beslissingen te nemen én de nodige middelen, militaire en andere, ter beschikking stellen om een einde te maken aan menselijk lijden. Maar indien het principe van R2P de houding van de staten geleidelijk kan doen evolueren, is dat alleszins weer een stap in de goede richting.

